

მ ვ ყ ე მ ს ნ ი

მკრეხეზი
ნიკოლოზი

ს ა ს უ ლ ი მ რ უ მ თ ა ვ რ უ ბ ი ს ბ ა ნ კ ა რ გ უ ლ ე ბ ა ნ ი .

3060.

განჩინება ყუმილესი სინოდისა.

2 ივნისიდან 1886 წლისა, № 1412, საეკლესიო-სამრევლო სკოლების სასწავლო საგნების პროგრამების გამოცემაზე.

უქმისა მებრ მათი იმპერატორებითი უდიდეს-
ლესობისა, უწმიდეს და უმართებულეს სინოდს ჰქონდა
მსჯელობა საეკლესიო-სამრევლო სკოლების სასწავ-
ლო საგნების პროგრამების გამოცემაზე. პაქისეს: სა-
ფუძვლესა ზედა 5 § უმაღლესად დამტკიცებულთა 13
იენისილგან 1884 წელსა წესდებათა საეკლესიო სამ-
რევლო სკოლების შესახებ, უწმიდესი სინოდის გან-
ჩინებებით 14 თებერვლიდამ, 20 და 27 მარტიდამ,
მ პარილიდამ და 2 მაისილგან ამა 1886 წლისა, დამტკი-
ცებულ არიან სასწავლო საგნების პროგრამები ერთ-
კლასიანი და ორ კლასიანი საეკლესიო-სამრევლო
სკოლებისათვის. სთელის რა საპიროდ ამა პროგრ-
ამების გამოცემასთან წინაუძღვნას სახელ-მძღვანელო
დარიგებანი, რათა რეგირანდ შეგნებულ იქმნეს საეკ-
ლესიო-სამრევლო სკოლების მნიშვნელობა და რა-
თა მათში სამასწავლებლო ნაწილი სწარმოებდეს აზ-
რისა მებრ წესდებათა უმაღლესად დამტკიცებულის
13 იენისილგან 1884 წლისა, უწმიდესი სინოდი გა-
ნაწესებს: საეკლესიო-სამრევლო სკოლების პროგრ-
ამებთან ერთად იყოს დაბეჭდილი სახელ-მძღვანელო
წინა სიტყვაობა გასარკვეველად ნაჩენები შინაარსისა,
რომლის შემდეგ აგეთი პროგრამები ცირკულირული,
უქაზებით, გავგზავნოს ყველა ეპარქიალურ მღვდელთ-
მთავრებს, ზოლო ამ პროგრამების დაბეჭდვაზე სა-
ყოველთაო საცნობლად ეცნობოს „საეკლესიო-
მანარბელი“-ს რედაქციას.

სამეკლესიო-სამრევლო სკოლების სასწავლო
საგნების პროგრამები.

შეცავა ღი.

მნიშვნელობა სპეკტრალ-სამტველო სეოლისა და მისი
დამოკიდებულება კვლევის და მდებარე განმანათლებ-
ბელ მწიგნობარ მოვალეობასთან.

პეთილ მსახურებითი და უძველეს ჩვეულებას მართლ-
მადიდებელი რუსეთის ხალხისას—მათგან შვილე-
ბის მიცემა მღვდლებათათვის წკრა-კითხვის სასწავლე-
ლად, ტაძრებთან და მონასტრებთან სკოლების
აღწენება, აქვს მტკიცე და უტყუარი საფუძველი.
შმიდა ჩვენი ეკლესია თვით უფალი იესო ძრისტე-
საგან დავალებულია დაიცვას და მოჰფინოს ქვეყნი-
ერებას საღმრთო წერილნი, შემძლებელნი განძწოხად
შენდა ცხოვრებისათვის (ბ ტიმ. 3, 15), იყვეს მასწავ-
ლებლად სარწმუნოებისა და კეთილ-ცხოვრებისა და
უკლებელ საუნჯედ ღვთისგან მონიჭებულის მადლით
საესე საშუალებათა, უსაჭიროესთა მისთვის, რომ
ღვთის სიტყვის თესლმა აღმოამცენაროს თესლი
კეთილი თავის დროზე, რათა სრული იყოს ღმრთისა
გაბი იგი, ყოვლისა მიმათ საქმისა კეთილნი განძტი-
ცებულ (ბ ტიმ. 3, 17). ეკლესიის სიტყვა უმაღლე-
სია კაცის ყოველივე სწავლაზე და ერთ გვარად უფლებს
ბოვშებზე, მამებზე, სამწყსოზე და თვით სულიერ მწყემ-
სებზე, რომელნიც არიან მახარებელნი და აღმზნელნი
მისი სწავლისა. ჰოველი ქრისტიანი მოვალეა იცხოვ-
როს და ემზადებოდეს საუკუნო ცხოვრებისათვის
ეკლესიის მფარველობასა ქვეშე, მის ცხოველს-
მყოფილის დარიგებთა მუდმივი ზედ-გავლენით.

სკოლა ეკლესიასთან წარმოადგენს საუკეთესო
საშუალებას, რათა ბავშვების გულში აღბეჭდილ იქმნენ
პირველ დაწყებითი ჭეშმარიტებანი სარწმუნოებისა და

კეთილ-ცხოვრებისა, რათა მათი გული მიზიდულ იქმნას ეკლესიის, ღვთის მსგავსის, ხელმძღვანელობისადმი და რათა მათი სურვილი დამორჩილებულ იყოს ეკლესიისადმი. საეკლესიო სამრევლო სკოლის მოწაფენი, აღზრდილნი ეკლესიის მფარველობასა ქვეშე სიტყვითა საწმენდებისათა (ა ტიმოთ. 4, 6) და გაწმენდილნი ღვთის მსახურებასა შინა (სტ. 7), ეკლესიის ღოცების, საეკლესიო საგლობელთა და მღვდელ-მოქმედებათა მადლის ზედ გავლენით, შეითვისებენ მათადმი მიცემულ გაკეთილებს არა მხოლოდ ერთი გონებით, არამედ გულითაც და ყოველი სულით, სიყვარულით და ღვთის კრძალვით, როგორც ზეგადამო საბძმეს (იაკობ. 3, 17), როგორც გზის მაჩვენებელ დასაწყის და წესდებით, საჭიროთა მთელი მათი შემდეგი ცხოვრებისათვის.

შმახლოებლესად საეკლესიო-სამრევლო სკოლის საქმე შეერთებულია ნათლის ღვთის მღვდელ-მოქმედებასთან. მოამაწაფენით ყოველნი წამაბრუნა და ნათელს-სტემდეთ მათ, უბრძანა შუალმა მოციქულების პირით მისი სიტყვის მსახურთ და მისი საიდუმლოების შემასრულებელთ (მათ. 28, 19). ეკლესიასთან სკოლა მწყემს აძლევს საშუალებას, რომც საქმე, რომელიც ასე აუცილებელი მოვალეობა არის მღვდლისა და ასე საჭირო დარიგება ყოველთვის, უფრო ადვილად და წარმატებით სწარმოებდეს. უფრო მალე შეიძლება ასწავლო კაცმა ბევრს სკოლაში, ვინც მაშინ, როცა თვითეთუთან ცალკე მოგიხდება მეცადინეობა: წესიერი მსგელოება სწავლების საქმეში, ხნოვანების შესაფერად ბავშვების დაწყობა, იმათი ერთმანეთის დახმარება, ერთმანეთის წაქეზება, მათი ცოდნის შეტყობა, კლასის სახელმძღვანელონი, უცვალებლობა ერთხელ მიღებულთა წესთა და სასტიკი წესიერების დაცვა—ყველა ესეები ისეთ საშუალებას წარმოადგენენ ბავშვებისათვის სარწმუნოებაზე სწავლისა და კეთილცხოვრების შეთვისების შესახებ და ეკლესიისადმი მიმზიდველობისას, რომლებიც სკოლის გარეშე შეუძლებელნი არიან. სამწყსოსათვის სარწმუნოების ჭეშმარიტების და კეთილ-ზნობიანი ცხოვრების სწავლება, დიხაც არ უნდა თავდებოდეს სკოლით, არამედ უნდა გრცელდებოდეს იგი კაცის მთელ ცხოვრებაზე უკანასკნელ წამამდე. მუდამ მორწმუნეთა დამწყვის საქმეს მწყემსი ასრულებს ქადაგებითი სიტყვით და ღვთის მსახურებით. მაგრამ მისთვის, რომ მსმენელთ გაუადვილდეს მწყემსის სიტყვის გა-

გება და ეკლესიის საკუთარი სიტყვისა, რომელიც გამოხატულია ღოცებში და საეკლესიო საგლობლებში, საჭიროა მათთვის მომზადება, რომელიც იქნება წესიერად მოწყობილი სკოლა: ამგვარი სკოლების მოსწავლენი სწავლობენ სარწმუნოების პირველ დაწყებითი ჭეშმარიტებათა და კეთილ ცხოვრებას, ითვისებენ ცხოვრების ისტორიის უმთავრეს საშუალებათ, გრველიან თვით მწყემსის და ეკლესიის ენას, და სწავლობენ გავებით უტყურონ იმას, რასაც ეკლესიაში ხედავენ და ესმისთ. როცა სამწყსო ამგვარად მომზადებულია, მწყემს-მქადაგებელს, ეცოდინება, თუ ვის და რაზე ელაპარაკოს, მის წინაშე იდგომება ხალხი, რომელიც ეცოდინება მწყემს პატარაობიდან, ეცოდინება მათი ნიჭი და გულის მოღვინება; ეცოდინება აგრეთვე, თუ რომელმა მათგანმა უფრო ბევრი იცის. როცა ასეთი მსმენელნი მიიღებენ დარიგებას ეკლესიის და მისი მწყემსისაგან, შემდეგ ისინი გადასცემენ დააუხსნიან გაგონილს და ნასწავლს სხვებსაც. ეხლაც არიან ღვთის მოშიშნი და გამოცდილნი მკითხველნი და მგალობლები საერო პარებში, რომელთა კითხვა და გალობა ეკლესიაში დიდს შთაბეჭდილებას ახდენს ხალხზე. საეკლესიო-სამრევლო სკოლა, რომელიც აუცილებლად სლავიურ ენაზე კითხვას და გალობას ასწავლის, გამრავლებს ამ მკითხველთა და მგალობელთა რიცხვს და მისცემს მღვდელს უფრო დიდ საშუალებას ღვთის-მსახურების უფრო კრძალულებით და შესაფერისად შესრულებითათვის.

ეკლესიასთან მტკიცე და ახლო კავშირისა გამო, საეკლესიო სკოლა თვით დასაბამიდან შეიქმნა ეკლესიის უმთავრეს საკუთრებად. მისი დასაბამი იწყობა თვით განცხადებაში, რომელიც წინაუძღადა ნათლის ღვთის, ანუ იწყებოდა მის შემდეგ. ეკლესია ყოველთვის ზრუნავდა ღვთისათვის ახლად ნათელ-ღებულთათვის, როგორც ღვთისათვის, აგრეთვე ბავშვებისათვის და თავის ამ ზრუნვაში იქცეოდა მონათლულთა ხნოვანებისა და მდგომარეობის შესაფერად. უფრო ხნიერნი კათაქმეველნი იკრიბებოდნენ სასწავლებლად ქრისტიანე მასწავლებლების სახლებში, ხოლო შემდეგ, როცა შესაძლო შეიქმნა, აღმწებულ იქმნენ ღიღნი შენობანი ტაძრების მახლობლად, სადაც სანათლავეები იყო და აქ ბევრნი ერთსა და იგივე დროს, ისმენდნენ სულიერი მასწავლებლის სიტყვას.

(გაგრძელება იქნება)

მეცემსი

1885-1886

თავისუფალი
პრესისათვის

მწევესი დამატებით გამოდის თვეში ხუთჯერ, ყოველი თვის ათს, ოცს და ოც-და-ათ წიგნებში.

რატომ ერთსა და იმავე წესს არ ვადგივართ
ჰმელა მართლ-მადიდებელი ქრისტიანები სხვა-და-
სხვა დღესასწაულ დღეების და ეკლესიური წე-
სების აღსრულებაში.

მართლ-მადიდებელი ეკლესიის დოღმატები ერთი ყველა იმ ხალხთათვის, რომელნიც ეკუთვნის ამ ეკლესიას. არავითარი განსხვავება ამ მხრით არ არის ამ ხალხთა რწმენაში. ღვთის-მსახურების ტიპიკონიც ერთი აქვს ყველა მართლ-მადიდებელ ხალხთა, მაგრამ, სამწუხაროდ, მრავალ-გვარ სხვა-დასხვაობას ვხედავთ მართლ-მადიდებელი ეკლესიის წესების და დღესასწაულიდების აღსრულებაში არა მარტო ამ მართლ-მადიდებელ სხვა-და-სხვა თემის ხალხთა შორის, არამედ თვითველ თემში არსებობს გასაოცარი მრავალ-გვარი სხვა-და-სხვაობა ზოგიერთი ეკლესიური წესების აღსრულებაში. ავიღოთ თუ-გინდა მარტო ჩვენი საქართველო, რომელსაც დიდი ალაგი არ უკავია და დავაკვირდეთ, თუ რა საოცარი სხვა-და-სხვაობა სუფევს ზემოთ მოხსენებულ წესების აღსრულებაში და დღესასწაულობაში. ავიღოთ მაგალითებრ ეკლესიის ზარების რეკა. არა თუ ყველა ეპარქიაში, არამედ მარტო ერთად ერთ ეპარქიაში არ რეკენ ზარებს ერთნაირად. ზოგიერთ ადგილას არავითარი გარჩევა ზარების რეკაში არ არსებობს. ზარების რეკა ძლიერ განსხვავდება დღესასწაულებში, დიდ-მარხვის დღეებში, მწუხრზე, ცისკარზე და გარდაცვალების ეკლესიაზე მისვენების დროს. ჩვენში კი ერთნაირად რეკენ და სრულებით არ ცდილობენ, რომ კარგათ წაუკითხონ ტიპიკონი ზარების რეკის შესახებ და ყველგან ერთნაირად ასრულონ ეს ეკლესიური წესი.

დაუკვირდეთ მიცვალებულის წესის აგებას და მის დასაფლავებას. მრთ ადგილას აქვს ჩვეულება, ჩვეულება საქები, ბაიროლებით გაუძღვებიან გარდაცვალებულს, მეორე ადგილას-რა. მრთ ადგილას მღვდელი დამხადებულ სასმელ-საქმელთან პანაშვიდს იხდის და პანაშვიდის გამოთვეს გარდაცვალებულს მოიხსენიებს და ამ მოხსენების დროს ღვინით სავსე ღოქს თავს წაუქცევს. მეორე ადგილას მღვდელი პანაშვიდს იხდის, სტოლზე წანდილი აქვს დადგმული და სხვას არასფერს არ ასრულებს. მართლ-მადიდებელი ეკლესიის მღვდელს ადევრძალვება სხვა ქრისტიანეთა-აღმსარებელსა ზედა წესის აგება და პანაშვიდის აღსრულება. იმუ მათი მღვდელი არ იმყოფება ადგილზე, შეიძლება ჩვენი მღვდელი მარტო ფილონიტ და ოლარიტ წინ გაუძღვეს „წმიდაო ღმერთო“-ს გალობით მიცველებულს სახლიდგან სასაფლაომდე. მრავალი მღვდელი ამ წესს ადგიან, მაგრამ ზოგიერთები მთელს პანაშვიდს იხდიან ხოლმე იმისთანა გარდაცვალებულზე, რომელნიც სხვა ეკლესიას ეკუთვნის. ომიანობის დროს ხშირი მაგალითები არის, რომ წესის აგებას თხოულობენ პოლკის უმფროსები ზოგიერთ საპატიო პირებზე მაჰმადიანებზედაც. ამისთანა მათ თხოვნაზე უარის თქმა გამოიწვევს მღვდლისათვის დიდ უსიამოვნებას.

ავიღოთ საიდუმლო გვირგვინის კურთხევის შესრულება. ზოგიერთ ადგილას საზოგადო ბარძიმის მიცემის დროს წინ-და-წინ თითო ლუკმა პურს მისცემენ მეფე-დედოფალს და შემდეგ ღვინოს მიაღებიან. ზოგან მღვდლები მეფე-დედოფალს ხელებს მოაკიდებინებენ ერთმანეთს, მათ შეერთებულ ხელს მღვდელი მოჰკიდებს ხელს, დაფარებს ოლარიტ და ისე უფლიან ანალოგიას გარუმეო. ზოგან კი მღვდელი ამას არ ასრულებს.

საქართველოს
საბჭოთაო
წიგნობა

თის ნება იყოფო. რას გიზამს, სიკვდილის შემდეგ
იმ ვერ გიჩივლებს? მორიოდ სიტყვა მოჰგაბნენ
„ათინურად, თუ გინდა შაქრის წყალი დაუნიშნე
ანეულს, მხოლოდ დაარიგე, რომ თითო სჯოლის
კოვზი დალიოს და ჯანილოს ექიმს დაგიძახებენ“.

მართა საერო თანამდებობის საპატიო პირმა,
რომლის ყურადღება ჩვენ ამ ექიმზე მიექცეოდა, ასე
გვითხრა: „თქვენ რას დაეძებთ, ასე მოუხდება უფროს
ხალხს, დროა ისწავლო ქვეყანა და მოერიდონ ამისთანა
პირებს. მღვდელმა მაგისტრანმა კაცებზე ხმა არ უნდა
ამოიღოს“. მაგრამ ჩვენ მაინც ჩვენ ზნეობით
მოვალეობად ვრაცხთ გავაფრთხილოთ ყველანი
და ავაშოროთ ამისთანა მატყუარა და მავნე პი-
რებს. უნებლიეთ გვაგონდება აქ „დოქტორი
ზაპოლსკი“-ს სახელით ჩადენილი ათასწა-
რი ავაზაკობა და ბოროტება, რომელიც ოცდა
თხუთმეტი წელიწადი დაბრძანდებოდა რუსეთის გუ-
ბერნიებში, ათ ჯერ დაიწერა ჟვარი, ათას წაირი
ვერაგობა და ბოროტება ჩაიდინა, ათჯერ ციმბირი-
დამ გამოიქცა, თანამდებობაზე ინიშნებოდა ხოლმე
და ოცდა თხუთმეტი წლის ამისთანა სამსახურის შემ-
დეგ მოსკოვში დაიპირეს ეს კაცი დოქტორი ზაპოლსკის
სახელით. ბევრს სწერენ სოფლის მკითხველებზე და
ექიმებზე, მაგრამ ამისთანა გაიძვერა პირები უფრო
საშიშარნი არიან. პირველები ავაზობით ართმევენ
უბრალო და უმეცარ ხალხს, ხოლო ამისთანა პირები კი
ოცი და ორმოცი მანეთობით იღებენ და უფრო
ოსტატურად ატყუებენ უმეცართა და საზრდოს
ართმევენ ხელიდამ.

ლ ე ჩ ხ უ მ ი დ ა მ.

ლენხუმი მთელს ქავეასიაშიდ ერთი მიგდებული
და მივარდნილი ადგილი არის. ამ მაზრის ასეთი მდე-
ბიარობის მიზეზი არის, რომ აქამომდე ბევრი რამ
აკლდა და აკლია ამ მაზრას. სხვათა ნაკლულეგანე-
ბათა შორის უფრო შესამჩნევი იყო აქ ნასწავლი ექი-
მის უყოლობა და სამკურნალო საშუალებათა უმე-
ქიანელობა; მაგრამ დღეს, ლეთის მადლით, ექიმებიცა
გვყანან აქ და სამკურნალო საშუალებაც მოგვეპოვე-
ბა. დღეს ამ მაზრაში ორი ექიმი გვყავს; ერთი ამ
ექიმებთაგანი უ. ძახიანი დროებით ქუთაისში იმყო-
ვება მთავრობის განკარგულებით. უ. ძახიანი დიდი
ხანი არ არის, რაც ლენხუმის მაზრის ექიმად დაინი-
შნა, მაგრამ ამ ცოტა ხანშიაც საკმაოდ მოიპოვა ხალ-
ხის სიყვარული და პატივის ცემა. მართლაც, უ. ძა-
ხიანი ღირსია ამგვარი პატივის ცემისა და სიყვარულისა,

რადგან ის არა ჰგავს ისეთ პირებს, რომელნიც მარ-
ტო თავის ჯიბეს შეჰყურებენ და ხალხის სიღარიბეს
და გაჭირვებას ყურადღებას არ აქცევენ. როცა ბ.ძა-
ხიანი მთავრობის განკარგულებით დროებით ქ. ქუთა-
ისში იქმნა გადაყვანილი, აქაურები ძალიან შეწუხდნენ,
რადგან ევონათ, რომ მათი საყვარელი ექიმი სამუ-
დამოდ სტოვებდა მათ, მაგრამ ეხლა, როცა კი ხალ-
ხმა გაიგო, რომ უ. ძახიანი ისევ დაბრუნდება ლენ-
ხუმში, სიმწუხარე მხიარულებად შეეცვალა ხალხს.

ექიმებს გარდა ამ მაზრაში დღეს გვყანან ფერ-
შლები, გვაქვს აფთეკა, რომელიც გახსნა აქ უ. დ.
ჯუღელმა, მოგვეპოვებიან თითო-ორიოლა ხეირიანი
სამკურნალო წიგნები. პველა ამ ზემოდ მოხსენებულ
საშუალებათა წყალობით შეუძლია ხალხს საჭი-
როების დროს ისარგებლოს, მაგრამ ამ მაზრაში დღე-
სეც ათასობით ბუღოზენ უბრალო და მატყუარა ექიმე-
ბი, რომელთაც ექიმობის არა გავეგებთ რა და თავიანთი
წამლებით ატყუებენ ხალხს და ბევრს ავით-მყოფებს
იმ სოფელში ისტუმრებენ. პიამის მაგალითები: ერთი
65 წლის მოხუცებული, ეს ოცი წელიწადია, რაც
ქარებით არის ავით. დღეს გამოჩნდა ვიღაცა მატყუა-
რა ექიმი და იმედი მისცა ავით-მყოფს მორჩენისა.
მოიტანა მან რალაც ბალახი, გადმოადღულა და ავით-
მყოფს მისცა სასმელად. სწეულმა მოწიწებით დაუწ-
ყო ამ წამალს სმა, მაგრამ ნახევარი საათის შემდეგ
ძლიერ ავით შეიქმნა და გონებაზედ შეიშალა: დაიწ-
ყო არეული ლაპარაკი, ლანძღვა-გინება, სცემდა,
ვინც ახლოს მიეკარებოდა მას. ამ ოცის წლის დავრ-
დომილს კაცს ორი-სამი კაცი ხელით ვეღარ ამაგრებ-
და. ექიმი კი შესცქეროდა ავით-მყოფს და ამბობდა:
„შეება ჩემი წამალი ავით-მყოფს და უთუოდ საუკუ-
ნოდ მოარჩენს“. ასეთ სამწუხარო მდგომარეობაში
იყო საწყალი სწეული სამი დღე და ღამე. ექიმმა,
რომ ნახა, სწეული ცუდ მდგომარეობაში იყო, გაი-
პარა. სამი დღის შემდეგ ავით-მყოფი ისევ მოვიდა
გონებაზე, მაგრამ თავის სენისაგან არ განთავისუფ-
ლებულა. მეორე მაგალითი: ერთ 30 წლის კაცს
ასტკივდა ფეხი. მან მიმართა სოფლის უბრალო
ექიმს. მათ დაუწყეს აქიმობა და თავიანთი წამლე-
ბით ისე გაუფუჭეს საცოდავს ფეხი, რომ ბოლოს,
როცა ნასწავლს ექიმებს მოუწოდეს, ექიმობა აღარ
შეიძლებოდა. ნასწავლმა ექიმებმა გამოუცხადეს ამ
კაცის მშობლებს, რომ ავით-მყოფისთვის ფეხი
ისე წაუხდენიათ მატყუარა ექიმებს, რომ მისი მორ-
ჩენა ეხლა შეუძლებელიაო. მართლაც, ავით-მყოფმა

მალე განუტევა სული. ასეთი მაგალითები ბევრია. ღრია, რომ ამისთანა მაგალითებმა დაარწმუნონ უმცარე ხალხი, რომ მატყუარა ექიმებს წამლობის არა გაეგებათრა და მოერიდონ მათ. ღრია დაარწმუნდეს ხალხი, რომ სოფლის ექიმები მხოლოდ იმას მეცადინობენ, რომ უმცარი ხალხი გააბრიყვონ და ფულები გამოართვან. ასეთი ექიმები თავიანთი უბრალო და ხშირად მანებელი წამლებით ისე აძლიერებენ უბრალო სნეულებათ, რომ შემდეგ ნასწავლ ექიმსაც არ შეუძლია ამ ავად-მყოფების მორჩენა. ამიტომ ყოველ შემთხვევაში ნასწავლ ექიმებს უნდა მიმართოს ხალხმა. მართალია, რომ ნასწავლი ექიმების მოპატიჟება დასაჭირო წამლების მოპოვება ძვირად უჯდება ღირს კაცს, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში სჯობია ბევრი დავხარჯოთ და უშველოთ ავად-მყოფს. თუ მიცვალებულის დამარხვაზე ასი და ორასი მანეთობით ეხარჯათ, ის არა სჯობია, რომ ეს ფულები ავად-მყოფის მოსარჩენად ვინმართ?

მღვ. ნიკ. ფრუიძე.

ს ვ ა ნ ე თ ი ღ ბ ა ნ .

სენათის ზოგიერთ სოფლებში ძველიდგანვე დარჩენილა ერთგვარი სნეულება, რომელიც ღირს, როგორც ვგონებ, საქართველოს არცერთ კუთხეში არ მოიპოვება. ამ გადამდებს სენს სენები „ქელეფენს“ ეძახიან ჭკლიერ წაგავს კეთროვნების სნეულებას, რომელიც მოხსენებულია ძველი აღთქმის ისტორიაში და სახარებაში. აი ამ სენის ნიშნები:

პირველად ის კაცი ან ქალი ვისაც გამოაჩნდება ეს სენი, ყვითლდება, გაფითრდება, ტანზედ მუწუკებსა ჰყრის, მერე ეს მუწუკები უჩირქდება, თვალის კილოები უყვითლდება, თმა, წვერი და წამწამები ჰსციფვა, ავადმყოფი თან-და-თან ხმება, და სამიოთხის წლის შემდეგ კიდევ ჰკვდება. სიკვდილის შემდეგ მიცვალებულს არა ვინ არ სტირის და არც არა-ვინ ეკარება. საცოდავია ის, ვისაც ეს სენი დაემართება. ამგვარ ავად-მყოფს მაშინვე სახლიდან გააძევენ, ან ავად-მყოფს სახლში სტოვებენ მარტო და კარგად-მყოფნი კი მიდიან სახლიდან. რჩება საწყალი ავად-მყოფი მარტოდ. მოკეთებები შორიდგან აწოდებენ

მას სასმელ-საჭმელს, რომელსაც მომტანი ავად-მყოფის ბინის მოშორებით სდებს ქვაზე და თვითონ უკან გარბის. ამ სენით ამ ახლო ხანში გარდაიცვალა ჩემს სამრევლოში ერთი კაცი. ეს სენი გადამდებია და როგორც სენები ამბობენ, მით ავად-მყოფის მახლობელი ნათესავნი უფრო ხშირად ხდებიან ავად. ამ სენს აქ გვარტომობის ავად-მყოფობას ეძახიან და მართლაც ეს სენი ჩნდება ერთსა და იმავე გვარში მხოლოდ დრო გამოშვებით.

ეს საშიშარი სენი მარტო მუღაზ ქვევით სოფლებში სუფევს, ხოლო სენათის დანარჩენი სოფლები თავისუფალნი არიან ამ საშიშარი სნეულებისაგან. ამ სენით ავად-მყოფებს ჩვენი ექიმები ვერას შევლიან; მათ ამ ავად-მყოფობის სახელიც არ იციან. ზოგიერთები ამბობენ და რამდენათ მართალია არ ვიცით, რომ ამ სენს არჩენს ერთი ლეჩხუმელი მღვდელი ზაქარია მღივანი. არავინ იცის კი, თუ რა საშუალებას ხმარობს ეს სულიერი მამა ამ საშიშარი სენის წინააღმდეგ. აგრეთვე ამბობენ, რომ ამ სენით ავად-მყოფებს ძალიან უხდებათ ლეჩხუმის ჰაერი.

მღ. სპ. გაკაშელაგი.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

ამ თვის 9-სა თბილისში ჩამოვიდა ახლად განწყობილი თბილისის სასულიერო სემინარიის რექტორი არქიმანდრიტი მ. პაისი. მ. პაისი აქამომდე შიტბესკის სემინარიის რექტორად იყო. როგორც ვიცით, მას წინეთ მღვდლად უმსახურნია სამხედრო წოდებაში, შემდეგ დაქვრივებისა შემდგარა ბერად; აკადემიაში სწავლა შეუსრულებია 1872 წელსა. მ. არქიმანდრიტი პაისი უკვე ცნობილია სოლიტერატურო ასპარეზე. შევლამ კარგად იცის მინორადოვის სტატიები, რომელნიც მის კალამს ეკუთვნის. იმედი უნდა ექონიოთ, რომ თბილისის სემინარიაში ის დაამყარებს რიგიან წესს და წინ წასწევს სწავლის საქმეს.

ამ თთვის შუა რიცხვებში თბილისში ჩამოვიდა უწოდეს სინოდისაგან დანიშნული რევიზორი ტაინი სვეტნიკი ბ-ნი ჩისტოვიჩი, რომელმაც უნდა გაჩილოს სემინარიის საქმეები. ის ესწრება ევზამენებ-ე და გულმოდგინებით იკვლევს სემინარიის საქმეებს.

.

ამ თთვის დამლევს თბილისში მობრძანდება უწოდეს სინოდის ობერ-პროკურორი, რომელსაც თან მოჰყვება ბ-ნი საბლერი. თბილისიდან ქუთაისში ჩამობრძანდებიან და ბელათის მონასტერს ნახვენ.

.

ხმა ისმის, რომ თბილისის სემინარიის ინსპექტორი ბ-ნი სტეფანოვი ერთსა და ერთს რუსეთის სემინარიაში გადაჰყავთ.

.

მაზეთ „ივერიის“ ერთ მეთაურ წერილში გამოთქმული იყო სურვილი, რომ ყველა ეკლესიების და მონასტრების კონებას და მათში დაცულ ძველ ნაშთებს და ხელ-ნაწერებს რაგიათ სია ჰქონდეს შედგენილიო. ჩვენ ნამდვილად ვიცით, რომ ყველა მონასტრების და ეკლესიების შესანიშნავ ნაშთებს დიდი ხნიდან შედგენილი აქვს დაწერილებითი აღწერილობა. ამ აღწერილობათა ერთი პირი ინახება თვით მონასტერში და ეკლესიაში და მეორე პირი ინახება სინოდის კანტარაში.

.

მოგვყავს სტატისტიკური ცნობები რუსეთის სასულიერო წოდების პირებზე.

რუსეთის ეკლესიის უმაღლესს მმართველობას შეადგენენ: სამი მიტროპოლიტი, 15 არქიეპისკოპოსი და 75 ეპისკოპოსი და სრულიად 93 პირი, მექანე მღვდელ-მთავრის ხარისხისა. ამათ რიცხვში 56 პირი მართველნი არიან ეპარქიებისა, 28 ეპარქი და 9 მღვდელთ - მთავარი გათავისუფლებულნი არიან სამსახურისაგან. ორას შვიდ შტატის მამათ მონასტრებში ირიცხებიან სამი ათას რვაას ოც-და-ათი ბერი და ორი ათას ოთხას ორმოც და-რვა მორჩილი; ას სამოცდა ცამეტ შტატ გარეთ მონასტრებში ბერები ირიცხებიან ორი ათას ცხრაას ოცდა ჩვიდმეტი და მორჩილი ათას ექვსას ორმოცდა ცხრამეტი. ამ სახით ყველა მონასტრებში ბერები და მორჩილები ირიცხებიან თერთმეტი ათასა. ასს სამოც-და ერთ (ამათში ასს ექვსი შტატის არის და სამოცდა

ხუთი შტატ გარეთ) დელათ-მონასტერში ირიცხებიან ოთხი ათას ცხრაას ოთხმოცდა ერთი მოღოზანი და თორმეტი ათას ცხრაას სამოცდა ექვსი მორჩილი ქალი, ე. ი. სულ პირველნი და მეორენი შეადგენენ ჩვიდ-მეტი ათას ცხრაას შვიდს. ამ სახით ყველა ხუთას ორმოც და ერთ მონასტერში იმყოფებიან ოც-და-რვა ათას რვაას ოთხმოცდა ექვსი კაცი; ამას თუ მიუმატებთ თეთროსან სამღვდლოების რიცხვს, მაშინ იქნება ას ცამეტი ათას რვაას სამოცი კაცი.

მწლა ხანს ახლად დაარსდენ მამათ მონასტრები ქუბანის სათემოში (მონასტრისათვის გადაღებულ იქმნა ხუთას ოც-და-ორი ღვთაღმადმამი), აფხაზეთში და ქალაქ ხერსონის მახლობლად; გარდა ამისა დაარსდა დელათ მონასტერი სოფელ ძოსტიჩაზში, სიბირის გუბერნიაში.

უკანასკნელი დროის ზოგიერთი საყურადღებო

ცელეკრამები.

აგვისტოს 10-სა

პეტერბურში. მთავრობის ცნობა: ამ ბოლოს დროს ზოგიერთს ჩვენს გაზეთებში სშიძად იყო სოფ-მე დაბეჭდილი წერილები პოლიტიკის თაობაზედ. დამ-წერნი სრულიად უსაფუძვლო და შეცთომით ამბობენ, რომ ასეთი და ისეთი დამოკიდებულება არის საიმპერატორო მთავრობისა და სხვა დიდთა სახელმწიფოთა შორისა. ამ წლის განმავლობაში არაფერი ცვლილება არ მომხდარა ჩვენსა და ამ სახელმწიფოთა დამოკიდებულებაში და არც ისეთი რამ გაჩემოებას მოსალოდნე-ლი, რომელმაც მიზეზი მოგვცეს, რომ ეს დამოკიდებულება შეიცვლება და მოისპობა და აიძულებს საიმპერატორო მთავრობას შესცვალოს თავისი პოლიტიკა.

„Правительственный Вѣстник“-ში დაბეჭდი-ლია წესები იმ სამაგალითო სკოლათათვის, რომელნიც სემინარიებთან არიან დაარსებული.

სარატოვი. გადაჩენილს მგზავებს დამწერის გემისას „Вѣра“ უთქვამთ, ცუცხლი ამ გვარად განდგა: „Вѣра“ თუჩმე სიტყვასანიდგან გამოვიდა და კოლეგაზე მიდიოდა. სოფ. „ზოლოტის“ რომ გასცილდა და

საღამო დადგა, გემსედ ღამეები ანათეს. ღამეებს თურმე ადვილად ამოეთქის ნაკითხ ანათებდნენ. ამ საღამოს უბედურების მიზეზიც ეს ნაკითხი გამოსდგა: ეგვიპტის პირველად ტყველი დაენახა იმ მოსამსახურეს, რომელიც ღამეებს ანათებს 1-ლს კლასში. როგორც ის ამბობს, როდესაც შეველი გემის 1-ლ კლასის ოთახში, დავინახე, რომ ერთი ღამეა გამსგდარიყო და იმის ქვეშ იატაკს ტყველი მოჰყიდებოდა, მივირბინე გემის ცხვირზე, წამოვაგლე „გედრა“ სელი, წყალი ამოვიღე და გადავასხი იატაკსა. ალი უფრო ავარდა და ჭერსაც მოკეცა, მოსამსახურის ყვირილზე, მოვარდა „მატრასი“ და ტყვეს ხალხი გადაიფარა, მაგრამ ვერ ჩააქრო. დაიწვეს ყვირილი „ვიწვით, ვიწვით!“. ავარდნენ გემის აივანზე და ყველანი შეაშფოთეს. ხალხი შიშის ზარმა მოიცვა, აირივ-დაირივდნენ და შიშით აქეთ-იქით დარბოდნენ. ყველანაირად პირველად ერთმა ვიღაცა გაჩნდა, რომლის გვარიც არ იცინა, მოინდომა თავის გადაჩენა, პირ-ჟვარი გადიწერა და გადავარდა წყალში. იმას ცხვრებივით გადაჭყენეს თურმე უკან დანახენი მგზავრებიც. ბევრმა მათგანმა ცურაობაც კი არ იცოდა. გემის კომანდირმა გემი მიანბრუნა და გააქანა საზღვაოსავე, სადაც უფრო თხელი წყალი იყო. თუმცა გემი სტადილობდა თხელ ადგილზედ გასულიყო, მაგრამ მგზავრები მანაც წყალში ცვიოდნენ, რადგანაც ტყველი და კომლი შემოერთეს აივანს და ხალხს ძალა-უნებურად ერეებოდა. თუმცა გემმა ცხვირი რიყზედ გაიტანა, მაგრამ ბოლო ისევ ოთხის საყენის სიღრმეზე ჭჭნდა. მგზავრებიც იქადავან ცვიოდნენ, რადგან გემის თავი ალში იყო გასვეული. ვიღაცეც მოიფიქრა და გადაწყვიტა წყალში სტოლები, სკამები და სხ., რომ წყალში ჩაცვივრულთ სელი მოკეცდნათ და თავი შეემარჯათ. ბევრნი გადაჩნდნენ, მაგრამ ზოგიერთი დაიღუპნენ იმის გამო, რომ გადაყრილი ნივთები მძიმე იყო და ქვეშ მოჭყენდნენ, ხალხის დაღუპვას უფრო ხელი მოუმატათ იმ გარემოებაში, რომ გემის მანძინა ისევ მუშაობდა, გემის თვლებს ამოჭჭონდათ წყალი და ქვიშა, უკან ისრდნენ და რიყზე გასვლის მსურველს მგზავრებს უკან წყალში ჭყრიდნენ და ჭდუპავდნენ. გემის მანძინა ღამის თორმეტ საათამდე მუშაობდა თურმე, თუმცა გემი ერთს აღავას იყო გაჩერებული.

შუბრში. როცა ალექსანდრე მთავარი სოფიიდან იყო წასული, კარაველოვმა, ცანკოვმა, როდოსლაფოვმა დაწესეს დროებითი მმართველობა და გამოაცხადეს, რომ მთავარი გადაყენებულ იქმნა. მთავარი დატყვევდა ვიდნში, როცა ჯარებს ათვალიერებდა და თითონვე სელი მოა-

წერა ტასტის უარ-ყოფის რქმყო. ერთი სისხლოთ მიეგება ამ ამბავსა. ბოლგარის ეგვლან ქალაქში ხალხი ემზადება თავ-მოსაყრელად. მთავარი ჯერ-ჯერობით ლომ-ხალხში წაუწყვანიათ, სადაც იმისათვის მოზადებულია გემი ტურნ-სევერინში წასვენად.

ბერლინი. ოფიციალური გაზეთი „Post“-ი ამბობს, რომ ბოლგარის მთავრის გადაყენება არ დაარღვევს ევროპის მშვიდობიანობას, რადგანაც ხმით იმპერატორთან გაკშირი ესაა უფრო მკვიდრი, ვიდრე ყოფილა ოდესმე.

ავგისტოს 11-ს.

3555. მთავრის გადაყენება მოითხოვს თვით ერმა, რომელიც შაბათს დილით შეიკრიბა სასახლის წინ.

ბუშარმსტი. მთავარი ალექსანდრე ჯერ-ჯერობით ლომხალხშია.

პარიზი. დროებითი მთავრობის თავს-მჯდომარე არის მიტროპოლიტი კლიმენტი. კარაველოვის დასს მთავრის გადაყენებაში მონაწილეობა არ მიუღია.

3556. „Fremdenblat“-ის აზრით დიდთა სახელმწიფოთათვის, არა გვგონია, მოულოდნელი ამბავი იყოს ის გარემოება, რომ ალექსანდრე მთავარი ჩამოეცალა აღმოსავლეთის საქმეებსა. საუკეთესო—ამბობს გაზეთი,—რომ ამ ამბავმა დიპლომატიურის ღამისაგან მეტი გამოიწვიოს რამე. ეს საქმე იმათვე შინაურ საქმედ დარჩება, სადა მოხდა. ბევრი რამ შეუძლიან ამ შემთხვევაში პორტასა, მაგრამ პორტა არ ესაჩნდება ალექსანდრე მთავარს არც დიპლომატიურად და არც საქმიანად.

ბუშარმსტი. ბოლგარის დროებითი მთავრობა დაჭბეჭდა პოკლამცია და ამბობს, რომ ალექსანდრე მთავარმა დიდი ღვაწლი დასდო ბოლგარის საომარ ველზე, ხოლო პოლიტიკაში ბოლგართა მდგომარეობა არ მიიღო მსუბუქელობა. ბოლგარის სლავიანთა სახელმწიფოა და ის კი მცირედ ატყვევდა ყურადღებას იმას, რომ კარგი დამოკიდებულება გვქონდა რუსეთთან. ამიტომ მისი გადაყენება ტასტიდამ საჭირო შეიქმნა.

ბერლინი. ოფიციალური „ჩრდილო-გერმანიის გაზეთი“ ამბობს, რომ ბოლგარის საქმეები გერმანიის საზღვარებისათვის საშიშია არ არის.

ბუჰარისტი. გაზეთს „ჟოინტას“ სწერენ სოფი-
დამ, რომ ბოლგარიის დროებითი მთავრობა შესდგა
შემდეგს მოღვაწეთაგან: მიტროპოლიტი გლიმენტი თავს-
მჯდომარეა უზმარტოელო, სტოიანოვი გარეშე საქმეთა
მინისტრია, — ცანკოვი შინაგან საქმეთა მინისტრი, ბუჩ-
მოვი — ფინანსთა მინისტრი, მაიორი ნიკოლოზოვი —
სამხედრო მინისტრი, როდოსლავოვი — იუსტიციისა და
კეღიხევი — საერო განათლებისა.

ავგვისტოს 12-სა.

პეტიტორი. გუშინ გაუთავებიათ ჯარების გა-
სანჯგა გრანსოხელსკის ბანაკში.

„Journal de st.-Petersbourg“-ი ბოლგარია-
ში მომხდარის საქმეებისა გამო ამბობს, რომ ბოლგა-
რიისა და რუმელიის სასულეწიფო მოღვაწენი მისვლებიან,
რომ ამ ქვეყნების ბედ იღბალი, უზირველეს ყოვლისა,
იმათს საკუთარს საქციელზე არის დამოკიდებული; სა-
სულეწიფოებს, რომელთაც ასე თუ ისე უნდათ გარდასწვი-
ტონ მათი სვე-ბედი, ჭსურთ, მუვიდობიანობის დაცვა.
იმათი საკუთარი საჩუკებლობა მოითხოვს, რომ მართე-
ბლობათა გული მოიგონ, და ეს შეიძლება მაშინ, თუ
აღრუულბას და ყველა ნაიჩს განზრახვებს, რომელნიც
კი შეაყენებენ სასულეწიფოთა კეთილ-გონიერს განკარგუ-
ლებათა, თავს დანებებენ. მთლად ამაყა დამოკიდებული
მერმისი ბოლგარიისაო.

ბუჰარისტი. ტასტიდამ გადაყენებული მთავარი
ბოლგარიის გუშინ როსოვიდამ უნდა წასულიყო და
გუშინვე ჟურჟეგოში უნდა მოსულიყოო.

ავგვისტოს 16-სა

ბუჰარისტი. ბოლგარიიდან იწერებიან: თუმცა ტას-
ტიდამ გადაყენებული მთავრის ალექსანდრეს მომხრენი
ცდილობენო, მაგრამ ხალხს, როგორც ეტყობა, შეუწინა-
რება ახალი მართებლობა და დარწმუნებულია, რომ შჩინც
ბატენბერგის ტასტიდამ ჩამოგდება ერთად-ერთი საშუა-
ლებაა, რათა საერო ბოლიტიკა ხელ-შეუსებელი დაჩხესო.

ბოლგარიის გაზეთები ამბობენ, რომ ცანკოვი და-
კჩილიაო, სოლო ან იტიან, სადა ჭყავთ იგი შეპურ-
ბილიაო.

ბუჰარისტი. მთავარი ალექსანდრე თავის მძებრით
ფრანციით და ლუდვიგით დღეს დილით, ათ საათზე,
მოვიდნენ აქა და დაუფრენბლივ წავიდნენ რუმინეთში.
რგინის გზის სადგურზე მთავარს მიეგებნენ ბრატანო

და სსვა რუმინიის მართებლობის წარმომადგენელი, ინ-
გლისის საელჩო და ბოლგარიის წარმომადგენელი.
საით წავლენ აქედამ, რუმინეთში გარდასწვეტენო; უე-
ჭველია, მთავარი დუნაით ლომ ჰალანკინამდე მივა, სო-
ლო აქედამ ვიდდინის მეცისოვნე ჯარით სოფიაში მი-
ვაო.

შურაშეშო. მთავარი ალექსანდრე გუშინ შუადღი-
სას მოვიდა აქა; მიეგება სტამბულოვი ბოლგართა წარ-
მომადგენლებით, ჩაჯდა იმ გემში, რომლითაც ის გაი-
სტუმრეს და წავიდა რუმინეთში. რუმინეთში მას მიეგებნენ
მიტროპოლიტი გრიგორი, უცხო ქვეყნების კონსულები
და ხალხი. გონაკში ჭქონდათ რჩევა და გარდასწვეტეს,
რომ დღეს ტინჩოვოში წავიდეთო, რადგანაც სოფიაში
წახვლა ჯერ-ჯერობით საშიშიაო.

**სწავლა და მეცნიერება ქრისტიან-
ნოზრივ სარწმუნოებასა და კათოლი-
ზმონებაზედ.**

საუბარი მეორე

შვილების საკეთილ-დღეოდ დედებისაგან პირველ
გასაწვრთნავ-დარიგებაზედ.

ამბობენ: „რასაც დასთეს, იმას მოამკია“. ამას
ისიც უნდა დაუმატოთ, რომ მხოლოდ მაშინ მოიმ-
კი მარჯვედ და სასარგებლოდ, როცა რბილს და
ფხვიერს მიწაში ღროით დასთეს; გამოფიტულს
და გამხმარ მიწაში გვიან დათესილი თესლი ნაყოფს
ვერ გამოიღებს. ასე მოხდება ხოლმე ჩვეულებრივ
თესვის დროს; ესევე ითქმის სულიერ თესვაზედაც,
გასაწვრთნავ-დარიგებაზედ, რომელნიც ხალხის სულ-
ში ითესებიან. ამ შემთხვევაში აღრიანადვე დედების-
გან გაწრთენა და დარიგება შვილებისა არის თვით
მარჯვე, კეთილ-დროებითი და საიმედო თესვა, რომ-
ლითა ყველამ უნდა ვისარგებლოთ შვილების სასი-
კეთოდ. მართალია, რომ დედის მუცელშივე ბავშვი
ითვისებს დედის ჩვეულებას: როცა დედა-ჯავრობს,
იგი სწამლავს და ავად-ხდის თავის ყრმასაც. დედის

რძესთან ბავშვი საზრდოობს და გაუგებრად ითვე-
სებს იმას, რაც კი არის მის დედაში ავი, თუ კარგი.
როცა უყურებს იგი თავის დედას და თვალს არ აცოლებს.
როცა იგი ძუძუს სწოვს, ყოველთვის თვალეზში უყუ-
რებს დედას და აკვირდება მის პირის სახის გამო-
მეტყველებას. იცინის დედა, იცინის მისი ბავშვიც;
როცა დედას გული მოსდის და ჯავრობს, ბავშვიც
სწუხს და სტირის. თუ დედა ლოცულობს, ჰკოცნის
ხატსა და მეტანიას შერება, ყრმაც ყოველისფერში
მას ბაძავს. როცა ყრმას ესმის დედისგან ლანძღვანობა,
ისიც იმასვე იმეორებს და ხშირად დედასვე ეუბნება.
როცა ბავშვი რაიმე ამბავს გაიგონებს დედისაგან, ძა-
ლიან ღრმად და დიდხანს იხსოვნება მას. მართი
სიტყვით დედა თავისი ხასიათით, ჩვეულებით, ქცე-
ვით, სიტყვით, ამბების მოთხრობით და რწმუნებით
არის მაგალითი და სარკე თავის შვილისა, რომელსა
მიღებული და თან შეზრდილი აქვს მისგან ყველა-
ფერი, და ეს ყოველივე ღრმად იდგამს ფესვებს ბავ-
შვის რბილს და ნორჩ-სულში. ბავშვი რამდენიც
იზრდება, იმაოდნათ იხსნება გონებით და ემატება
მას სხვა შთაბეჭდილება და ცოდნა და ითვისებს სხვა-
და-სხვა ნაირ ჩვეულებათა; ბავშობაში შეძენილი
შთაბეჭდილებანი ღრმად იდგმენ ფესვებს მის სულ-
ში და გულში. მს იმისაგან მტკიცდება, რომ იგი
დიდობაში აღვილად გაიხსენებს და წარმო-
იდგენს ყველაფერს ბავშობისას, ხან-და-ხან
ძალიან სასიამოვნოდ გვრჩება ხოლმე, როცა
მოხუცებაში მოვიგონებთ სიკმაწვალეს. თუ
როგორ ღრმად დანერგება ბავშვის სულში
თავდაპირველადვე დედის გაწვრთნა და დარიგება,
ამის დასამტკიცებლად მე მოვიყვან მაგალითად წმიდა
პანტელეიმონ მკურნალს. მს პანტელეიმონი იყო
მდიდარის და წარჩინებულის გვარის მშობლების
შვილი. მისი მამა მესტორი წარმართი იყო, დედა-
მეფულავი — ქრისტიანი. მამას უნდოდა აღეზარდა
შვილი წარმართობაში; მაგრამ დედა თავის მხრივ
სცდილობდა პატარაობიდანვე შეეგონებინა თავის
საყვარელი შვილისათვის ქრისტიანობა და სიწმიდე
ქრისტიანური ცხოვრებისა. დედა ბევრს ელაპარაკე-
ბოდა თავის შვილს ქრისტეზე და ქრისტიანებზედ;
მაგრამ ამ ყმაწვილს ბავშობაშიდვე მოუყვდა დედა.
დედის სიკვდილის შემდგომ ზრდიდნენ და ასწავლი-
დნენ ყმაწვილს წარმართობას. აღმზრდელებს სურდათ,
რომ ყმაწვილი პირველი ექიმი გამოსულიყო. მს
აღვილი შესაძლებელი იყო, რადგან პანტელეიმონს

მამა ჰყავდა სახელოვანი და მდიდარი კაცი; მამამ
დედის დარიგება ქრისტესა და ქრისტიანობაზედ ყმაწ-
ვილს ძალიან ცხადად ასწავდა და სულ დაფიქრებუ-
ლი დაიარებოდა სასწავლებელში. მართელ დაღვრე-
მილ დაფიქრებულმა პანტელეიმონმა ერთს პატარა
სახლის ახლოს გაიარა; ამ სახლში იყვნენ ქრისტიან-
ები და მათი მოხუცებული მამალაოზ მღვდელი.
მსენი ემალებოდნენ წარმართებს, რომელნიც მოსაკ-
ლავად სდევნიდნენ მათ. მღვდელს ერთობ მოსწონდა
ამ ყმაწვილის მშვიდი და ჩაფიქრებული სახე და ამი-
ტომ მან შეიყვანა იგი თავის ქოხში, გვერდით მოას-
ვდა გამოჰკითხა, თუ რას სწავლობს იგი, რა გვა-
რია, ვისი შვილია, რომელი სარწმუნოებისაა და
სხვ. პანტელეიმონმა ყოველივე მოასხენა მოხუცს.
ბოლოს ჰკითხა მღვდელმა: რომელი სარწმუნოება
უფრო მოგწონს; მამისა, თუ დედისა? პანტელეი-
მონმა უპასუხა: სანამ დედა-ჩემი ცოცხალი იყო და
მასწავლიდა თავის სარწმუნოებას, ძალიან მიყვარდა
მისი სარწმუნოება; ეხლა კი მამა ჩემს ჰსურს, რომ
მის სარწმუნოებასამებრ აღვიზარდო და წარმართე-
ბის წარჩინებულნი ექიმები: ასკლაპი, იოაკატი და
გალლინა კარგად შევისწავლო, რომ მეც კარგი
ექიმი გამოვიდე. მღვდელი დაფიქრდა ცოტა ხანს და
შემდგომ უთხრა: დამერწმუნე და დამიჯერე, ჩემო
შვილო, რომ ეს ექიმები ბევრს ვერაფერს მოგეხმა-
რებიათ ექიმობაში და არც ის ღმერთები, რომელნიც
თქვენ წარმართებს გრწამთ. მხოლოდ ერთი არის
კეშმარიტი და ყოვლად ძლიერი მკურნალი — ეს არის
იესო ქრისტე, ძე ღვთისა. თუ შენ იმას ირწმუნებ,
მაშინ დამიჯერე, რომ მხოლოდ ერთის მისის წმიდის
სახელის ხსენებით და მოწოდებით შენ განკურნებ-
ავად-მკოფებს, რაწაირი სწეულებითაც კი იქნებიან
იგინი ავად. რადგან — იგიც იესო ქრისტე, ქვეყანაზე
ყოფნის დროს, მრავალთა სწეულ-დავრდამილთა და
განრღვეულთა ერთის სიტყვით ჰკურნავდა და არ-
ჩენდა. ამასთანავე მღვდელმა უამბო პანტელეიმონს,
თუ იესო ქრისტე ბრძენს როგორ უხილავდა თვა-
ლებს და აძლევდა მხედველობას, როგორ ჰკურნავდა
დავრდომილ სწეულებს და ერთის სიტყვით მკედრებს
როგორ აცოცხლებდა; ეგრეთვე ბევრი უამბო
მღვდელმა მაცხოვრის სწავლა მოძღვრებაზედ. ყმაწ-
ვილი ღრმად ჩაფიქრებული და გაშტერებული ყურად-
ღებით ისმენდა მღვდლის საუბარს; და ამ დროსვე
ცხადად გაახსენდა მას თავის საყვარლის დედის
დარიგება ქრისტეზე და წარმოიდგინა დედა —

თუ როგორ ლოცულობდა იგი ძრისტე ლმერთსა. მაშინვე მთლად გაახსენდა მას თავის დედის გაწრთენა-ღარიგებები თავის სიბოვშეშივე გაგონილი და ამისათვის დედის სიამოვნებით ყურს უგდებდა მოხუცს მღვდელს. ამის შემდგომ თვითონ პანტელეიმონი ხშირად დაიარებოდა მღვდელთან და დედის კმაყოფილებით ისმენდა მისს საუბარს. მართლმადიდებელ პანტელეიმონმა უამბო მღვდელს ამ ნაირად: «მე ისევ ბავშვი ვიყავი, როცა დედისგან მესმოდა ის, რაზედაც ეხლა თქვენ მიქაღებთ; მახსოვს, რომ დედაჩემი ხშირად ლოცულობდა იმ ლმერთს, რომელზედაც ეხლა თქვენ მელაპარაკებით; მე ძალიან მიყვარდა დედის სარწმუნოება და ძალიანაც მომწონდა». მართის სიტყვით ლეთაგბრივი ნაბერ წკალი, დედისგან მის გულში შთადებული, უფრო და უფრო აღენთო და აპრიალდა. დედის გაწრთენა-ღარიგებამ და მღვდლის სიტყვებმა მთლად შეიპყრეს პანტელეიმონის სული და გული. ბევრი დრო არ გასულა, რომ ისიც მალე მოინათლა და გაქრისტიანდა და თავისი მამაც და ბევრი სხვანიც გააქრისტიანა და გახდა კეთილშობილი ქრისტიანე ასე, რომ ძრისტეს სახელის სადიდებლად მრავალთა ღარიბთა და გაჭირვებულთა ურიგებდა მოწყალებას და უსასყიდლოდ, მუქთად ჰკურნავდა და არჩენდა ავად-მყოფებს; მეტად თავდადებული იყო იმ ქრისტიანებისთვის, რომელნიც ძრისტეს გულისთვის იყვნენ წარმართებისგან საპატიმრო-საბურობილესში დამწყვდეულ-დატყვევებულნი. თვით მკურნალი პანტელეიმონიც წამებით აღსრულდა ძრისტეს გულისთვის 305 წ. წარმართ-მეფის მაქსიმიანეს დროს.

აი, პატრიოსანო დებო—მაგალითი, რომელიც ცხადად გვიმტკიცებს ჩვენ, თუ რა კაი გავლენა აქვს შეილებზე ბავშვების აღზრდაზე წრთენა-ღარიგებას. ამიტომ აღრევე შეუდექით კმაწვილების აღზრდას და ღარიგებას და ნუ იტყვი, რომ „ჯერ ჩვენი ცმაწვილები პატარაები და უფუნჯური არიანო; რომ იმათ ჯერ არაფერი არ ესმის და ვერ გაიგებენ, რასაც ჩვენ ვმერებთ, ვაკეთებთ და ვლაპარაკობთ და დიდხანს ვერაფერს დაიხსოვენებენ იგინო. ათუ ასე იფიქრებთ, მოსტყუებდებით; რადგან ყრუები უფრო თვალ-ყურის მდევნებელნი და ცნობის მოყვარენი არიან, ვიდრე ჩვენ მოხუცნი, და უფრო მალე დაინახოვრებენ ყველა გაგონილს, დანახულს და ღრმად იბეჭდავენ მათთვის მესხიერებაში, და არ არიან ისეთნი, როგორიც ჩვენ გვგონია. ამიტომ თქვენ,

პატრიოსანო დებო, გეტყვი წმიდა განმანათლებლის ტიხონის ღარიგებას: «რა წამს ბავშვები ცოტაოდნად მიხედვიან საგნების გარჩევას და რისამე გაგებას, მაშინვე მათს გულში შთაახი ქრისტიანობრივი სწავლის რძეო».

ნუ თუ შემდგომ ყოველივე აქ ნათქვამისა, არ უნდა გაუფთხილდეთ ყველანი, რომ ხეირიანად მოვიქცეთ—განსაკუთრებით მაშინ, როცა კმაწვილები გარ-შემო გვახვევიან? ღაერწმუნდეთ, რომ ჩვენი საქციელი და სიტყვები, თესლის მსგავსად, ეცემიან და ითესებიან ძალიან სასარგებლო დანაჯოფის გამოსაღებ ნიადაგზედ? ჩვენ ყველანი მაშინ ვიქმნებით უბედურნი, როდესაც ჩვენის დაუდევნელობით, ცუდის ქცევით და სიტყვებით და მაგალითით დავლუპავთ ჩვენ შეილებს. ამავად, აი რა საშინელს და შემაძრწუნებელს განჩინებას ბრძანებს თვით ჩვენი მაცხოვარი ძრისტე: „რომელმან დააბრკოლოს ერთი მცირეთა ამათვანი ჩემდა მომართ მორწმუნეთა, უმჯობეს არს მისდამო თუ იკიდოს წისკილი ვიროთ საუქველი ქედსა, და დაინთქას იგი უფსკრულსა ზღვისასა». (მატთ. 18, 6) ამინ!

დეკ. რაქდენ სკიმონისძე მამამთავრიშვილი გიგაურა.

მშთაისის სასულიერო სასწავლებლის სამმართველო აცხადებს შემდგომ:

1) მეორეთ გამოცდა მოწაფეებისა, რომლებსაც ერთ-ერთ საგანში მიუღიათ ორი (2) ეგზამანების დროს, იქნება ამ მიმავალი თვის აგვისტოს 25 და 26 რიცხვებში, დილის 8 საათიდან შუადღის 2 საათამდის; 2) გამოცდა კმაწვილებისა, რომელთაც ჰსურთ მესვლა ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელში იქნება 27 და 28 ამავე ხსენებულ თვესა და იმავე საათს; 3) თხოვნა სასწავლებელში კმაწვილების მიღებაზედ უნდა იყოს დაწერილი ზედამხედველის სახელზედ და არა მართველობისაზე; თხოვნასთან ეუჭველად უნდა წარედგინოს ზედამხედველს 25 აგვისტომდის კმაწვილის წლოვანებაზედ მეტრიკის აღმოწერილობა სამ აბაზიანის მარკით და ყვავილის აკრის მოწმობა; 4) პირველ მოსამზა-

დებელ კლასში ემაწვილები იქმნებიან უეგზემენიოთ მიღებული 7 წლიდგან 8 წლის ნახევრამდე; სხვა კლასებში უეგზემენიოთ მიღება არ შეიძლება არავითარი მიზეზისა გამო; 5) უკეთუ მიღების დროს ემაწვილები ვაკანციაზედ აღმატებული აღმოჩნდებიან, მაშინ იმათში სამმართველო აღმორჩევს ჯერ სასულიერო წოდებისას და მერმე თუ დარჩება კიდეც ადგილი, მიიღებს ერის კაცის შვილებს; 6) მიღებულ ემაწვილებს სასწავლებელში სასამართლო გააშინჯებს ექიმს და, თუ რომელიმე იმათგანი ტანმრთელი არ გამოდგება, უკანვე დააბრუნებს; 7) შემოსვლის უმაღვე სასწავლებელში ემაწვილები უნდა იყვნენ ჩაცმულ-დახურულნი იმ ფორმაზედ, როგორიც არის შემოდებული სასწავლებელში; აგრეთვე ემაწვილები უნდა იდგნენ ბინაზედ სანდო პირებთან, რომელნიც აღმორჩეულნი ჰყვანან სასულიერო სასწავლებლის სამმართველოს.

(2—2)

გორის სასულიერო სასწავლებლიდან.

გამოცლა ემაწვილებისა, რომელთაც ჰსურთ შესვლა გორის სასულიერო სასწავლებელში, იქნება 27 აგვისტოს, ხოლო მეორედ გამოცდა სსენებული სასწავლებლის მოსწავლეებისა 28 და 31 იმავე თვისას; თხოვნა სასწავლებელში მიღებაზედ ზევაილის ნასადობისა ანუ აცრისა სასწავლებელში შემოსვლის მსურველთა უნდა წარმოადგინონ აგვისტოს 25-მდე.

(3—3)

განცხადებანი.

მიიღება ხელის-მოწერა 1886 წლისათვის ქართულ სასულიერო გაზეთს

„მწეემსეეღ“

და „მწამსი“-ს რუსულ დაბათბაზე.

მიზანი და დანიშნულება გაზეთისა: 1) შეატყობინოს სამღვდლო და საერო წოდებას ყელა განკარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და სახორციელო მართებლობათა, კონსტორიათა და მღვდელ-მთავართა, რომელთა გამოცხადება შესაძლო იქნება; 2) გაავრცელოს ქართველთა სასულიერო წოდებაში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა და ცოდნა საეკლესიო და საზოგადოებრივი ცხოვრების კითხვათა გამო; 3) გაავრცელოს საქართველოს სამღვდლო და საერო წოდებაში სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილი ზნეობისა და სარწმუნოებისა და 4) აუხსნას და განუმარტოს სამღვდლო და საეკლესიო მოსამსახურე პირთა ზოგიერთი საეკვო კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუტალღებელ საჭიროებას შეადგენს მათთვის მტკიცედ მათი მოვალეობის ასრულებისათვის.

გაზეთის ფასი: ერთი წლისა გაგზავნით და გაუგზავნელად—უთი მანეთი, ნახევარი წლისა—სამი მანეთი. „მწეემსი“ რუსული დამატებით—ექვსი მან. ნახევარი წლით—ოთხი მან. ცალკე რუსული დამატება წლით—სამი მან. ნახევარი წლით—ორი მან. გაზეთის ფულის და ყოველ გვარი წერილების გაგზავნა შეიძლება რედაქციაში ამ ადრესით: Вь Копиаль, Вь редакцію „Мѣмесі“ (Пастырѣ).

შინაარსი: ოფიც. ნაწ. უწმიდესა სინოდის განკარგულებანი.—არა ოფიც. ნაწ. სსკა-და-სსკა ნაიწათ ასრულება. ზოგიერთი ეკკლესიაურა წესებისა.—გაუფრთხილდით!—ლეჩხუმიდამ.—სვანეთიდან.—სახლი ამბები ზეინიშნები.—ტელეგრაფები.—საუბარი მეორე.—განცხადება.